

Κυριακή ΙΔ' Λουκά (για τη θεραπεία του τυφλού της Ιεριχούς): Η ιστορία τού Βαρτίμαιου († Μητροπολίτης Σουρόζ Αντώνιος Bloom)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 22 Ιανουαρίου, 2021

Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχῶ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, ὁ υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖὸς ἐστίν, ἤρξατο κρᾶζειν καὶ λέγειν· υἱὲ Δαυὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν· υἱὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπε· φωνήσατε αὐτόν· καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ· θάρσει, ἐγειρε· φωνεῖ σε. ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν. καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· ῥαββουνί, ἵνα ἀναβλέψω. καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. καὶ εὐθέως ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ. (κατὰ Μάρκον εὐαγγέλιο, κεφ. 10, 41-52). Πιστεύω πὼς μία ἀπὸ τῆς αἰτίας πὺ μᾶς ἐμποδίζουσι νὰ γνωρίζουμε τὸν πραγματικὸ ἐαυτὸ μας καὶ νὰ βρῖσκουμε τὸν προσωπικὸ μας δρόμο εἶναι τὸ ὅτι δὲν ἔχουμε συναίσθησι πόσο τυφλοὶ εἴμαστε!

Πόσο ἐπίμονα θ' ἀναζητούσαμε τὴν θεραπεία ἂν ξέραμε ὅτι εἴμαστε τυφλοὶ! Θὰ τὴν ἀναζητούσαμε ὅπως, ἴσως, ἔκανε ὁ Βαρτίμαιος: ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς γιατρούς, τοὺς ἱερεῖς, τοὺς θεραπευτές, ὕστερα, μὴ ἔχοντας πᾶ καμιά ἐλπίδα στοὺς «ἄρχοντες, τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐν οἷς οὐκ ἐστὶ σωτηρία» μπορεῖ νὰ γυρίζαμε στὸ Θεό. Ἀλλὰ ἡ τραγωδία εἶναι ὅτι δὲν ἀναγνωρίζουμε τὴν τύφλωσή μας. Τόσα πολλὰ πράγματα ξεπηδοῦν μπροστὰ στὰ μάτια μας, πὺ μᾶς κάνουν νὰ μὴ βλέπουμε τὰ ἀόρατα γιὰ τὰ ὁποῖα εἴμαστε τυφλοὶ. Ζοῦμε σ' ἕνα κόσμον πραγμάτων πὺ ἀποσποῦν τὴν προσοχή μας καὶ μᾶς ἐπιβάλλονται. Δὲν εἶναι ἀνάγκη ἐμεῖς νὰ τὰ προσέξουμε. Ἐκεῖνα ἀπὸ μόνον τοὺς στέκονται μπροστὰ μας! Τὰ μὴ ὁρατὰ ὅμως δὲν ἐπιβάλλονται μόνον τοὺς, πρέπει ἐμεῖς νὰ τὰ ἀναζητήσουμε καὶ νὰ τὰ ἀνακαλύψουμε. Ὁ γύρω κόσμος ἀπαιτεῖ τὴν προσοχή μας, ὁ Θεὸς μᾶς προσκαλεῖ διακριτικά.

Θυμᾶμαι κάτι πὺ ἕνας γέροντας μοναχὸς μου εἶπε κάποτε: «Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα μοιάζει σὰν ἕνα μεγάλο δισταχτικὸ πουλὶ πὺ κατέβηκε κάπου κεῖ κοντὰ μας. Ὅταν τὸ βλέπεις νὰ ἔρχεται πὺ κοντὰ, μὴν κουνιέσαι γιὰ νὰ μὴν τὸ τρομάξεις. Ἄφησέ το νὰ ρθεῖ δίπλα σου».

Αὐτὸ ἴσως μπορεῖ νὰ μᾶς θυμίσει τὴν ἐπιφοίτησι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, «ἐν εἶδει

περιστερᾶς». Αὐτὴ ἡ εἰκόνα ἐνὸς πουλιοῦ ποὺ κατεβαίνει δισταχτικὸ καὶ ταυτόχρονα ἔτοιμο νὰ προσφερθεῖ εἶναι μία βιβλικὴ εἰκόνα γεμάτη βαθιὰ νοήματα — ἂν καὶ ἕνας Ἰάπωνας κάποτε μοῦ ἔλεγε: «στὴ χριστιανικὴ θρησκεία νομίζω ὅτι μπορῶ νὰ καταλάβω τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱό, ἄλλα δὲ μπορῶ ν' ἀνακαλύψω τὴ σπουδαιότητα τοῦ "ἀξιότιμου" περιστεριοῦ!»

Γιὰ νὰ συνεχίσουμε λίγο ἀκόμα μὲ τὰ σύμβολα τῆς διακριτικότητας ποὺ εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸ μιᾶς καρδιάς ποὺ προσφέρεται ἀλλὰ δὲν ἐξευτελίζεται, ἄς ξαναρίξουμε μία ματιὰ στὸ «Μικρὸ Πρίγκιπα» τοῦ Antoine de Saint-Exupery. Στὸ σημεῖο ὅπου ἡ ἄλεποῦ περιγράφει πῶς ὁ μικρὸς Πρίγκιπας θὰ μπορούσε νὰ τὴν ἐξημερώσει. Θὰ χρειαστεῖ νὰ εἶναι πολὺ ὑπομονετικὸς, νὰ κάθεται λίγο μακριὰ τῆς, νὰ τὴν κοιτάζει μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ του καὶ νὰ μὴν λέει τίποτε, γιατί τὰ λόγια προκαλοῦν παρεξηγήσεις. Μέρα μὲ τὴ μέρα θὰ κάθεται πὶο κοντὰ καὶ σιγὰ σιγὰ θὰ γίνουν φίλοι. Βάλε τὸ «Θεὸ» στὴ θέση τῆς ἄλεπούς καὶ θὰ δεῖς τὴν ἀγάπη, τὴν παρθενικὴ σεμνότητα, τὴ διακριτικότητα ποὺ προσφέρεται ἀλλὰ δὲν ἐξευτελίζεται. Ὁ Θεὸς δὲ δέχεται μία γλειώδη, ἀβασάνιστη σχέση, οὔτε ἐπιβάλλει τὴν παρουσία Του, τὴν προσφέρει. Κι ἡ προσφορὰ Του αὐτὴ δὲ μπορεῖ νὰ γίνει δεχτὴ παρὰ μόνο μὲ ἴσους ὄρους. Δηλαδή μὲ τὴν ἀντίστοιχη προσφορὰ μιᾶς ταπεινῆς, γεμάτης ἀγάπης καρδιάς. Μιᾶς προσφορᾶς κι ἀπ' τοὺς δύο ποὺ σεμνὰ καὶ διακριτικὰ θ' ἀναζητοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο μὲ βαθὺ κι ἀμοιβαῖο σεβασμὸ καὶ μὲ ἐπίγνωση τῆς ἀγιότητας καὶ τῆς ἀφατῆς ὁμορφιάς ποὺ χαρίζει ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη.

Ὁ ἐξωτερικὸς κόσμος μᾶς ἐπιβάλλεται. Ὁ ἐσωτερικὸς κόσμος μπορεῖ νὰ γίνεταί ἀντιληπτὸς, ἀλλὰ δὲν ἐκλιπαρεῖ τὴν προσοχή μας: πρέπει νὰ προχωροῦμε σιγὰ καὶ προσεκτικὰ. Νὰ καιροφυλαχτοῦμε γιὰ τὸν ἐσωτερικὸ μας κόσμο, σὰν τὸ θαυμαστὴ τῶν πουλιῶν ποὺ γιὰ νὰ τὰ παρατηρήσει παίρνει μία θέση στὸ δάσος ἢ στοὺς ἀγρούς καὶ κάθεται σιωπηλός, ἀλλὰ γεμάτος ἔνταση. Στέκει ἀκίνητος, ἀλλ' ὅμως ἄγρυπνος καὶ παρατηρητικὸς.

Αὐτὴ τὴν ἔνταση τῆς προσοχῆς ποὺ μᾶς ἐπιτρέπει ν' ἀντιληφτοῦμε ὅσα ἀλλιώτικὰ μᾶς διαφεύγουν, τὴν ἀποδίδουν τὰ λόγια αὐτοῦ τοῦ παιδικοῦ τραγουδιοῦ:

*Μία γέρικη σοφὴ κουκουβάγια
ζοῦσε σὲ μία βελανιδιὰ
Ὅσο ἔβλεπε περσότερο,
τόσο μιλοῦσε λιγότερο.
Κι ὅσο μιλοῦσε λιγότερο,
τόσο ἄκουγε περσότερο.
Ἄχ! νὰ μοιάζαμε καὶ μεῖς
τῆς γέρικης τῆς κουκουβάγιας τῆς σοφῆς!*

Τυφλωμένοι από τον κόσμο των γύρω πραγμάτων ξεχνάμε ότι αυτός δε φτάνει το βάθος στο όποιο ο άνθρωπος είναι ικανός να διεισδύσει. Ο άνθρωπος είναι μικρός και ταυτόχρονα μεγάλος. Όταν αναλογιζόμαστε τον έαυτό μας μέσα στο σύμπαν που συνεχώς απλώνεται — άμετρητα μεγάλο ή άπειρα μικρό — τον βλέπουμε σαν έναν κόκκο σκόνης παροδικό, εϋθραυστο και χωρίς σημασία. Αλλά όταν στραφοῦμε πρὸς τὰ μέσα μας, ανακαλύπτουμε ότι τίποτε σ' αυτή την άπεραντοσύνη δεν είναι αρκετά μεγάλο για να μᾶς γεμίσει έντελῶς. Όλη ή δημιουργία είναι σαν ένας κόκκος ἄμμου στὰ βάθη τοῦ είναι μας. Είμαστε άπεραντα μεγάλοι για να μᾶς γεμίσει ή ικανοποιήσει ο κόσμος αυτός. Μόνο ο Θεός που μᾶς έπλασε για να γίνουμε «κοινωνοὶ θείας φύσεως» μπορεί να μᾶς γεμίσει. Όπως λέει ο Angelus Silesius: «Είμαι τόσο μεγάλος ὅσο ο Θεός. Έκεῖνος είναι τόσο μικρός ὅσο ἐγώ».

«Κοιτάζοντας από τον οὐρανό, τί είναι ἐκεῖνο που διακρίνουμε περισσότερο πάνω στη γῆ; Όχι τὰ βουνὰ οὔτε οὶ θάλασσες οὔτε οὶ πόλεις οὔτε οὶ οὐρανοξύστες. Είναι ο άνθρωπος. Διότι ή θεοειδῆς ψυχή τοῦ ανθρώπου είναι ένας ἥλιος ἐπὶ τῆς γῆς. Όσοι είναι οὶ ἄνθρωποι, τόσοι είναι οὶ ἥλιοι ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ καθένas ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἥλιους είναι ὀρατὸς ἀπὸ τὸν οὐρανό. Ἀγαπημένο θαῦμα τοῦ Θεοῦ! Η μικρούτσικη γῆ, ἕνα ἄστεράκι ἀπὸ τὰ πῶ μικρά, να χωράει δισεκατομμύρια ἥλιους! Μέσα ἀπὸ τὸ χωματένιο σῶμα τοῦ ἀνθρώπου λάμπει ο ἥλιος! Ο ἄνθρωπος! Ένας μικρὸς θεὸς μέσα στη λάσπη» (ἅγιος Ἰουστῖνος Πόποβιτς).

Ο ὑλικὸς κόσμος ἔχει ἀδιαφάνεια, πυκνότητα, βάρος καὶ ὄγκο, ἄλλα δεν ἔχει βάθος. Μποροῦμε να εἰσδύσουμε στην καρδιά τῶν πραγμάτων καὶ ὅταν φτάσουμε στὸ πιὸ βαθὺ σημεῖο τους — που είναι τὸ τελικὸ σημεῖο — δε βρίσκουμε δρόμο πρὸς τὸ ἄπειρο. Τὸ κέντρο μιᾶς σφαίρας, λόγου χάρη, είναι τὸ ἐσωτερικότερο σημεῖο της. Ἄν προσπαθήσουμε να πᾶμε πέρα ἀπ' αὐτὸ ξαναγυρίζουμε στην ἐπιφάνεια τῆς σφαίρας, στὸν ἀντίποδα.

Η Ἁγία Γραφή μιλάει για τὸ βάθος τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς. Πρόκειται για ἕνα βάθος που είναι ἀμέτρητο ἀπὸ τὴ φύση του. Είναι ἀπεραντο καὶ ξεπερνάει κάθε ὄριο μέτρησης. Τὸ βάθος αὐτὸ είναι ριζωμένο στην ἀπεραντοσύνη τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ.

Πότε ἄραγε μποροῦμε να ἀρχίσουμε τὴν ἔρευνα για να γνωρίσουμε μέχρι ποῖο σημεῖο εἴμαστε τυφλοί, **τυφλωμένοι δηλαδή ἀπὸ τὰ ὀρατὰ που μᾶς ἐμποδίζουν να συλλάβουμε τ' ἀόρατα**; Μόνο ὅταν καταλάβουμε τὴ **διαφορὰ ἀνάμεσα σὲ μία παρουσία που ἐπιβάλλεται καὶ σὲ μία ἄλλη που πρέπει να τὴν ἀναζητήσουμε** ἐπειδὴ τὴ νιώσαμε στην καρδιά μας. Ἀκόμα, ὅταν καταλάβουμε τὴ διαφορὰ ἀνάμεσα στὸ βάρος, τὴν ἀδιαφάνεια καὶ τὴν πυκνότητα τῶν ἀντικειμένων τοῦ γύρω μας κόσμου καὶ στὸ ἀνθρώπινο βάθος που μόνο ο ἴδιος ο Θεός μπορεί να γεμίσει. Θὰ τολμοῦσα να πῶ καὶ στὸ βάθος κάθε δημιουργήματος που προορισμὸς του είναι να γίνει τόπος τῆς θείας παρουσίας, ὅταν στὴ συντέλεια ο Θεός θὰ είναι

«τὰ πάντα ἐν πᾶσι».

Τὸ νὰ εἶναι κανεὶς τυφλὸς στὰ ἀόρατα καὶ νὰ βλέπει μόνο τὸ «χειροπιαστὸ» κόσμο σημαίνει ὅτι **βρίσκεται ἔξω ἀπὸ τὴν πληρότητα τῆς γνώσης, ἔξω ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τῆς καθολικῆς ἀλήθειας**, δηλαδή **ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμο ποὺ βρίσκεται μέσα στὸ Θεὸ** καὶ ποὺ ὁ Θεὸς εἶναι ἡ καρδιά του.

Ὁ τυφλὸς Βαρτίμαιος εἶχε ὀδυνηρὴ ἐμπειρία αὐτοῦ τοῦ πράγματος, γιατί ἐξ αἰτίας τῆς φυσικῆς τυφλότητάς του δὲν εἶχε ἐπαφὴ μὲ τὸν ὄρατὸ κόσμο. Μποροῦσε νὰ ἐπικαλεῖται τὸν Κύριο γεμάτος ἀπογοήτευση, μὲ ὅλη τὴν ἀπεγνωσμένη ἐλπίδα ποὺ ἐνιωθε ὅταν περνοῦσε πλάι του ἡ σωτηρία, καθὼς αἰσθανόταν τὸν ἑαυτὸ του ἀποκομμένο.

Ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο ὅλοι ἐμεῖς πολὺ συχνὰ δὲ μποροῦμε νὰ ἐπικαλεστοῦμε τὸ Θεὸ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο εἶναι γιατί δὲν καταλαβαίνουμε πόσο ἀπομονωμένοι εἴμαστε μὲ τὸ νὰ μένουμε τυφλοὶ στὴν καθολικὴ θεὰ τοῦ κόσμου — μία θεὰ ἐν τούτοις ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ δώσει ὀλοκληρωμένη ὑπόσταση καὶ στὸν ἴδιο τὸν ὄρατὸ κόσμο.

Πόσο καλὰ θὰ ἦταν ἂν μπορούσαμε νὰ μάθουμε νὰ εἴμαστε τυφλοὶ στὰ ὄρατὰ γιὰ νὰ βλέπουμε πέρα ἀπ' αὐτὰ, νὰ βλέπουμε στὸ βάθος, νὰ βλέπουμε τὸ ἀόρατο νὰ διαπερνάει μὲ τὴν παρουσία του μέσα καὶ γύρω μας ὅλα τὰ πράγματα! Αὐτὴ ἡ τύφλωση εἶναι πολύμορφη. Συμβαίνει ὄχι φυσικὰ σ' ἐμᾶς, ἀλλὰ στοὺς ἀγίους ἀπὸ τὴν ἐμπειρία μιᾶς ἐκθαμβωτικῆς λάμψης. Ὁ Ἅγιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος, μιλώντας γιὰ τὸ θεῖο σκότος, λέει ὅτι εἶναι περίσσεια φωτὸς, ἐνὸς φωτὸς τόσο ἐκτυφλωτικοῦ, ὥστε αὐτὸς ποὺ τὸ ἔχει δεῖ νὰ μὴ μπορεῖ νὰ δεῖ τίποτε ἄλλο.

Μπορεῖ ἐπίσης νὰ εἶναι κανεὶς τυφλὸς ἐνῶ ἔχει ἀνοιχτὰ μάτια. Ὁ Τολστόι στὸ βιβλίον τοῦ «Πόλεμος καὶ Εἰρήνη» μιλάει γιὰ τὸν Pierre Bezuhon ποὺ κοιτάζει μέσα στὰ μεγάλα ὠραῖα μάτια τῆς Ἑλένης καὶ δὲ βλέπει σ' αὐτὰ τίποτε ἄλλο παρὰ τὸν ἴδιο του τὸν ἑαυτό, ἀπαλλαγμένο μάλιστα ἀπ' ὅλα τὰ σφάλματα, ἔτσι ἀκριβῶς ὅπως τὸν ἔβλεπε ἐκεῖνη ἡ φτωχή! Ἐκεῖνος κοίταζε στὰ μάτια τῆς ἀλλὰ δὲν ἔβλεπε παρὰ μόνο τὸν ἑαυτό του — ἡ εἰκόνα τῆς χανόταν ἐντελῶς! Καὶ μεῖς τὸ ἴδιο κάνουμε ἀκόμα καὶ μὲ τὸν ὑλικὸ κόσμο: ἀνάλογα μὲ τὸ ποῦ συγκεντρώνεται τὸ βλέμμα μας ὅταν κοιτάζουμε πρὸς τὸ παράθυρο, μποροῦμε νὰ δοῦμε ἢ τὸ εἶδωλό μας ἢ τὸ τζάμι ἢ τὴ θεὰ πέρα ἀπ' αὐτό.

Μπορεῖ ἀκόμα νὰ βλέπουμε μὲ μάτια ἀδιαφορίας, Ὅπως ἔκαναν οἱ διαβάτες ποὺ προσπερνοῦσαν τὸ Βαρτίμαιο. Μπορεῖ νὰ βλέπουμε μὲ μάτια ἀπληστα σὰν τὸ λαίμαργο τοῦ Dickens, ποὺ βλέποντας τὶς ἀγελάδες νὰ βόσκουν στὰ λιβάδια τὸ μόνο ποὺ σκεπτόταν ἦταν τὸ «θαυμάσιο βοδινὸ κρέας»! Μπορεῖ νὰ βλέπουμε μὲ μάτια γεμάτα μίσος ὅταν γίνουμε ἐπιτήδειοι, τὸ ἴδιο ἐπιτήδειοι ὅπως ὁ διάβολος ποὺ δὲ βλέπει παντοῦ τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ κακό, μεταμορφώνοντας τὰ πάντα σὲ μία

άπαίσια γελοιογραφία.

Τέλος μπορεί νὰ βλέπουμε μὲ τὰ μάτια τῆς ἀγάπης, μὲ καθαρὴ καρδιὰ ἱκανὴ νὰ βλέπει τὸ Θεὸ καὶ τὴν εἰκόνα Του στὸ πρόσωπο τῶν ἀνθρώπων: ἀκόμα καὶ κείνων ὅπου ἡ εἰκόνα Του, κάτω ἀπὸ στρώματα προσωπείων καὶ παραποιήσεων, μόνο ἀμυδρὰ πὰ ἀπεικονίζει τὴν ἀληθινὴ καὶ βαθιὰ μυστικὴ ταυτότητα τοῦ ἀνθρώπου. Ὅπως λέει καὶ ἡ ἀλεποῦ στὸ μικρὸ Πρίγκιπα: «μόνο μὲ τὴν καρδιὰ μπορούμε νὰ δοῦμε ἀληθινά. Ἡ οὐσία ξεφεύγει σὰν ψάχνεις μὲ τὰ μάτια».

Πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε ὅτι δὲν ἔχουμε συνειδητοποιήσει τὸ βάθος τῶν πραγμάτων, τὴν ἀπεραντοσύνη καὶ τὸ κάλεσμα τῆς αἰωνιότητος ποὺ ὑπάρχει σ' ὀλόκληρο τὸν κόσμο. Καὶ τὸ συνειδητοποιοῦμε μόνο ἐφ' ὅσον, ὑστέρᾳ ἀπὸ μιὰ ὑπαρξιακὴ ἐμπειρία, βεβαιωθοῦμε ὅτι πραγματικὰ ὑπάρχει ἐσωτερικὸς κόσμος.

Κι εἶναι μὲ τὴν πίστη μόνο ποὺ μπορούμε νὰ ἔχουμε σταθερὴ βεβαιότητα ὅτι ὁ ἀόρατος κόσμος εἶναι πραγματικός, παρὼν καὶ ἀξίζει νὰ τὸν ἀναζητήσει κανεὶς πέρα ἀπὸ τὸν ὄρατο κόσμο καὶ μέσα ἀπ' αὐτόν. Αὐτὴ ἡ κίνηση πίστεως σημαίνει ἀποδοχὴ τῆς μαρτυρίας ἐκείνων ποὺ εἶδαν τὸν ἀόρατο κόσμο, ἔστω κι ἂν δεχτοῦμε τὴ μαρτυρία τους σὰν ὑπόθεση προσωρινὴ ἴσως, ὥσπου νὰ κάνουμε τὴν ἔρευνά μας. Χωρὶς αὐτὴ τὴν ὑπόθεση τίποτε δὲν εἶναι δυνατό, γιατί δὲ μπορούμε ν' ἀρχίσουμε μιὰ ἔρευνα γιὰ τὰ ἀόρατα πράγματα ἂν εἴμαστε ἀπὸ πρὶν σίγουροι ὅτι δὲν ὑπάρχουν. Μποροῦμε νὰ δεχτοῦμε τὴ μαρτυρία ὄχι μόνο ἀπὸ ἕναν ἢ δύο ἀνθρώπους, ἀλλὰ ἀπὸ ἑκατομμύρια πού, μέσα στὴν πορεία τῆς ἱστορίας, εἶχαν αὐτὴ τὴν ἐμπειρία καὶ ὁμολόγησαν τὴν παρουσία τοῦ ἀόρατου κόσμου.

(Πηγή: agiazoni.gr)